

УДК 342.95:[328.185:351.74] (477)

***Кирюха Катерина Іванівна*** –

*аспірант кафедри адміністративного права та адміністративного процесу*

*Львівського державного університету внутрішніх справ*

*e-mail: kateruna2020@i.ua*

*ORCID ID: 0000-0002-0006-8975*

***Kateryna I. Kyriukha*** –

*PhD student of the Department of*

*Administrative Law and Administrative Procedure*

*Lviv State University of Internal Affairs*

*(26 Horodotska Street, Lviv, 79000, Ukraine)*

*e-mail: kateruna2020@i.ua*

*ORCID ID: 0000-0002-0006-8975*

## **Механізм адміністративно-правового регулювання запобігання корупції в органах національної поліції України**

*У статті проаналізовано наукові позиції дослідників та учених стосовно розуміння сутності та змісту поняття «механізм адміністративно-правового регулювання», а також його структури (елементів). Адміністративно-правове регулювання запобігання корупції в органах Національної поліції забезпечується значною кількістю нормативних актів, які можна класифікувати за юридичною силою. Поліцейські як учасники правовідносин у сфері запобігання корупції можуть виступати і як суб'єкти відповідальності, і як суб'єкти, що притягають до відповідальності за порушення антикорупційного законодавства.*

**Ключові слова:** *корупція, корупційні прояви, елементи механізму адміністративно-правового регулювання, Національна поліція України, запобігання та протидія корупції.*

*В статье проанализированы научные позиции исследователей и ученых относительно понимания сущности и содержания понятия «механизм административно-правового регулювання», а также его структуры (элементов). Административно-правовое регулювання предотвращения коррупции в органах Национальной полиции обеспечивается значительным количеством нормативных актов, которые можно классифицировать по юридической силе. Полицейские как участники правоотношений в сфере предотвращения коррупции могут выступать и как субъекты ответственности и как субъекты, привлекающие к ответственности за нарушение антикоррупционного законодательства.*

**Ключевые слова:** *коррупция, коррупционные проявления, элементы механизма административно-правового регулювання, Национальная полиция Украины, предотвращение и противодействие коррупции.*

### ***K.I. Kyriukha Mechanism of Administrative and Legal Regulation of the Prevention of Corruption in the National Police Bodies of Ukraine***

*The article analyzes the scientific positions of researchers and scientists regarding the understanding of the essence and content of the concept of “mechanism of administrative and legal regulation,” as well as its structure (elements). Administrative and legal regulation of corruption prevention in the bodies of the National Police is provided by a significant number of normative acts, which can be classified by legal force. Police officers, as participants in legal relations in the field of corruption prevention, can act both as subjects of responsibility and as subjects bringing to justice for violations of anti-corruption legislation. When outlining the system of legal regulation of social relations in the field of corruption prevention, he emphasizes that it is necessary to distinguish between acts of general action and acts of individual action. It is noted that the latter*

*are: - personalized - they relate to the rights and obligations of individuals, i.e. they do not contain universally binding rules of conduct; - specific legal facts and give rise to, change or terminate specific legal relations related to the prevention of corruption, therefore they cannot be attributed to the system of legal regulation. Since "corruption prevention" involves the adoption of preventive, preventive measures and actions aimed at preventing the commission of corruption manifestations, and "anti-corruption" includes an arsenal of measures and actions used to identify and investigate already committed corruption offenses and bring guilty persons to the responsibility provided by law, we believe that for the clarity of the definition of the means used, it is expedient to distinguish between "mechanism of administrative and legal regulation of prevention of corruption" and "mechanism of administrative and legal regulation of combating corruption." Investigating the specifics of combating corruption, the basic components of the mechanism of administrative and legal regulation are: administrative and legal norms, administrative legal relations and regulatory and procedural acts for the implementation of administrative norms.*

**Keywords:** *corruption, manifestations of corruption, elements of the mechanism of administrative and legal regulation, National Police of Ukraine, prevention and counteraction of corruption.*

**Постановка проблеми.** Значна увага керівництва МВС України приділяється питанням запобігання та протидії корупції в центральних органах виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України і, зокрема, в лавах Національної поліції. Системно здійснюються заходи спрямовані на виконання Антикорупційної програми МВС України на 2020-2022 роки та Антикорупційної програми Національної поліції України на 2022-2024 роки. Виконання запланованих заходів та досягнення задекларованих цілей напряму пов'язано з механізмом адміністративно-правового регулювання, за допомогою якого забезпечується їх реалізація.

**Аналіз досліджень даної проблеми.** Питанням розуміння змісту поняття «механізм адміністративно-правового регулювання» та визначенню його елементів присвячені праці: В. Авер'янова, О. Бандурки, В. Галуцька, Т. Коломоєць, О. Кузьменко, О. Остапенка, С. Стеценка та ін. Окремим аспектам адміністративно-правового регулювання в сфері запобігання та протидії корупції присвячені публікації: Л. Багрій-Шахматова, Д. Заброди, Д. Йосифовича, М. Маринюка, М. Мельника, Є. Невмержицького, О. Прохоренка, С. Рогульського, А. Собакаря, О. Ткаченка та ін. Однак, не зважаючи на це, окремі питання, що стосуються механізму адміністративно-правового регулювання запобігання корупції в органах Національної поліції належним чином досліджені не були.

**Мета даної статті** полягає в аналізі

наукових публікацій та нормативно-правових актів законодавства, які стосуються питань механізму адміністративно-правового регулювання запобігання корупції в органах Національної поліції України.

#### **Виклад основного матеріалу.**

Теоретико-правова категорія «механізм адміністративно-правового регулювання» є об'єктом дослідження багатьох науковців, однак на даний час в теорії адміністративного права відсутня уніфікована позиція щодо розуміння і визначення вказаного поняття.

З цього приводу І.М. Коросташова зазначає, що «науковці-адміністративісти визначають вказану правову категорію по-різному, а саме як:

- систему адміністративно-правових засобів, які впливають на суспільні відносини, організовуючи їх у відповідності із задачами держави та суспільства;

- механізм імперативно-нормативного впорядкування організації та діяльності суб'єктів і об'єктів управління і формування стійкого правового порядку їх функціонування;

- сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин у сфері адміністративного права;

- засіб здійснення державно-владних повноважень під час адміністративно-правового регулювання суспільних відносин, які виникають у відповідній сфері, що здійснюється уповноваженими на це державними органами з метою забезпечення функцій держави;

- взяті в єдності та взаємодії правові засоби, які беруть участь у правовому регулюванні суспільних відносин;

- сукупність адміністративно-правових засобів, за допомогою яких справляється вплив на відносини, що виникають в процесі здійснення виконавчої влади;

- засоби функціонування єдиної системи адміністративно-правового регулювання з метою забезпечення прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та юридичних осіб, функціонування громадянського суспільства і держави;

- сукупність адміністративно-правових засобів, за допомогою яких здійснюється вплив на відносини, що виникають у процесі реалізації адміністративних зобов'язань публічної адміністрації».

Узагальнивши підходи науковців, авторка робить висновок про те, що механізм адміністративно-правового регулювання розглядають у чотирьох аспектах: функціональному, структурному, процесуальному та діяльнісному [1, с. 54-55].

Варто також звернути увагу на те, що питання структури (елементів складу) механізму адміністративно-правового регулювання теж є дискусійним.

Так, І.П. Голосніченко вважає, що структурними елементами механізму адміністративно-правового регулювання є норми адміністративного права, адміністративно-правові відносини, акти тлумачення норм адміністративного права й акти реалізації адміністративно-правових норм і відносин [2, с. 14].

На думку З.С. Гладуна, у механізмі адміністративно-правового регулювання слід виділяти елементи механізму та функціональні складові частини механізму. До елементів науковець відносить: норми права, акти реалізації норм права та правові відносини. Функціональними складовими частинами механізму є: юридичні факти, правова свідомість і правова культура, законність, акти тлумачення норм права, акти застосування норм права [3, с. 117].

О.І. Остапенко пропонує наступну структуру механізму адміністративно-правового регулювання: норми адміністративного права; акти тлумачення норм адміністративного права;

акти застосування норм адміністративного права; адміністративно-правові відносини, що виникають, реалізуються і припиняються під час застосування норм адміністративного права; державно-владні повноваження суб'єктів адміністративно-правового регулювання [4, с. 148].

Автори підручника «Адміністративне право України» за редакцією професора В.В. Галуцького до елементів механізму адміністративно-правового регулювання відносять: норми адміністративного права та їх зовнішнє вираження – джерела адміністративного права, принципи адміністративного права, тлумачення норм адміністративного права, адміністративно-правові відносини, адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної адміністрації, індивідуальні адміністративні акти суб'єктів публічної адміністрації, форми та методи адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації, адміністративно-правові режими, адміністративні процедури, ефективність адміністративно-правового регулювання [5, с. 106].

Я.І. Маслова, при окресленні системи правового регулювання суспільних відносин в сфері запобігання корупції, акцентує на тому, що необхідно розмежовувати акти загальної дії та акти індивідуальної. Оскільки останні є:

- персоніфікованими – стосуються прав та обов'язків окремих осіб, тобто вони не містять загальнообов'язкових правил поведінки;

- конкретними юридичними фактами і породжують, змінюють або припиняють конкретні правові відносини, що стосуються запобігання корупції, – тому їх не може бути віднесено до системи правового регулювання [6, с. 170].

Натомість О.О. Онищук вважає, що складовими частинами механізму адміністративно-правового запобігання та протидії корупції є основні та додаткові елементи. До основних, окрім адміністративно-правових норм, адміністративно-правових відносин, правореалізації та законності, автор відносить також індивідуальні акти публічної адміністрації [7, с. 688].

В.С. Сірко стосовно цього зазначає, що узагальнивши погляди вчених можна стверджувати про існування двох позицій щодо

визначення складових частин механізму адміністративно-правового регулювання: одні перераховують всі можливі елементи, інші виокремлюють тільки ті, які, на їхню думку, головні [8, с. 111].

Вважаємо, що варто погодитись з думкою І.А. Городецької про те, що дискусії з приводу внутрішньої будови механізму адміністративно-правового регулювання лежать у площині доцільності виокремлення тих чи інших елементів загалом у структурі розглядуваного механізму, або віднесення їх до основних (органічних) чи факультативних (функціональних) [9, с. 122].

Цікавою є позиція А.В. Андреева про те, що механізм правового регулювання не є механізмом або системою у технічному розумінні цього поняття, а усі його складові елементи існують самі по собі, проте лише у сукупності вони органічно поєднуються між собою і доповнюють один іншого [10, с. 126].

Досліджуючи особливості протидії корупції, О.Д. Дмитренко вказує, що базовими складовими механізму адміністративно-правового регулювання є: адміністративно-правові норми, адміністративні правовідносини та нормативно-процедурні акти реалізації адміністративних норм [11, с. 61]. Вказаний підхід буде нами використовуватись для подальшого розгляду даного питання.

І.А. Середницька визначає механізм адміністративно-правового запобігання та протидії корупції, як систему адміністративно-правових засобів, що спрямована на врегулювання суспільних відносин у процесі запобігання та протидії корупції, яка представляє собою процес, що містить визначені стадії (етапи) реалізації та елементи (складові частини) [12, с. 110]. Авторка вказує, що цей механізм характеризується наступними рисами:

- є системою адміністративно-правових засобів;
- спрямовується на врегулювання суспільних відносин у процесі запобігання та протидії корупції;
- запобігання корупції – це недопущення, відвертання завчасно корупційних діянь;
- протидія корупції – це скеровування діяльності спеціально визначених суб'єктів публічної адміністрації проти будь-яких розпочатих корупційних проявів;

- представляє собою процес, що містить визначені стадії (етапи) реалізації;

- містить такі елементи: норми адміністративного права та їх зовнішнє вираження – джерела права; публічну адміністрацію; принципи діяльності публічної адміністрації; індивідуальні акти публічної адміністрації; адміністративно-правові відносини; форми адміністративного права; тлумачення норм адміністративного права; методи адміністративного права; процедури реалізації адміністративно-правових норм; принцип законності [12, с. 109].

На з'ясуванні використання терміну «механізм адміністративно-правового запобігання та протидії корупції» варто зупинитись детальніше. Перераховуючи риси вказаного механізму, авторка окремо зазначає «запобігання корупції» та «протидія корупції». У загальному розумінні «запобігати» означає не допускати; заздалегідь відвертати що-небудь неприємне, небажане; попереджувати виникнення чогось. Відтак «запобігання» розуміють як певну дію/діяльність спрямовану на досягнення відповідного результату – недопущення, попередження. Поняття «протидія» розглядається «як дія, що спрямована проти іншої дії, перешкоджає їй» [13, с. 992]. М.І. Мельник вважає, що термін «протидія» корупції відображає весь комплекс заходів впливу на корупцію, включаючи вплив на її соціальні передумови, причини та умови корупційних діянь, правоохоронну діяльність щодо виявлення, розслідування таких діянь, притягнення осіб, винних у їх вчиненні, до відповідальності [14, с. 25].

Ю.В. Дем'янчук виділяє три основних види діяльності уповноважених органів у сфері протидії корупції:

- запобігання корупції, у тому числі щодо виявлення та подальшого усунення причин корупції (профілактика корупції);
- виявлення, запобігання, припинення, розкриття і розслідування корупційних правопорушень (боротьба з корупцією);
- мінімізація або ліквідація наслідків корупційних правопорушень [15, с. 95].

Виходячи зі смислового значення наведених понять, можна дійти висновку про те, що термін «протидія корупції» є ширшим і поглинає собою «запобігання корупції» та

«боротьбу з корупцією». Тому, в цілому погоджуючись із запропонованим загальним визначенням поняття «механізм адміністративно-правового запобігання та протидії корупції» вважаємо за необхідне звернути увагу на те, що заходи і засоби, які будуть використовуватися у «механізмі запобігання корупції» будуть різнитися від заходів і засобів, які будуть використовуватися у «механізмі протидії корупції», оскільки запобігання корупції передбачає вжиття превентивних, попереджувальних заходів і дій, спрямованих на недопущення вчинення корупційних проявів, а протидія корупції включає арсенал заходів і дій, що застосовуються для виявлення та розслідування корупційних правопорушень та притягнення осіб, винних у їх вчиненні до передбаченої законом відповідальності, тобто вже після факту вчинення конкретного корупційного правопорушення.

Ведучи мову про механізм адміністративно-правового регулювання запобігання корупції в органах Національної поліції варто почати з норм права, як складових цього механізму. Правове регулювання суспільних відносин у цій сфері здійснюється за допомогою системи формально встановлених правил поведінки, що містяться в джерелах права, і які можна відобразити у певній ієрархічній послідовності в залежності від юридичної сили:

1) Конституція України, містить загальні положення щодо обмеження можливості зайняття підприємницькою діяльністю (ст.42), необхідності подання декларацій про доходи (ст. 67), заборони займатися іншою оплачуваною діяльністю (ст.ст. 78, 103, 120, 127), а також слугує підґрунтям для прийняття спеціальних законів у цій сфері;

2) міжнародні правові акти ратифіковані Верховною радою України: Резолюція ООН «Практичні заходи із боротьби з корупцією» (1996), Міжамериканська конвенція проти корупції (1996), Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб (1996), Рекомендація Ради ЄС щодо кодексів поведінки державних службовців (2000), Конвенція ООН проти корупції (2003) та ін.;

3) закони України:

- спеціальний – «Про запобігання корупції» (2014);

- профільний – «Про Національну поліцію» (2015);

4) підзаконні нормативно-правові акти, що видаються Президентом України, Кабінетом міністрів України, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади.

Варто зазначити, що адміністративно-правові норми у сфері запобігання корупції переважно містять гіпотезу та диспозицію, а санкції визначені в Кодексі України про адміністративні правопорушення (в основному в Главі 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією»).

Характеризуючи адміністративно-правові відносини, як один з елементів механізму адміністративно-правового регулювання, слід проаналізувати складові їх будови (об'єкт, суб'єкти та зміст відносин). Так, об'єктом вказаних правовідносин виступає те щодо чого вони виникають, тобто сама корупція, законодавче визначення якої міститься в ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» [16], її прояви. Суб'єктами правовідносин у сфері запобігання корупції виступають суб'єкти публічного та приватного права. Суб'єктів публічного права, в розумінні Закону України «Про запобігання корупції» можна розділити на дві групи: суб'єктів відповідальності, на яких поширюється дія вказаного закону, та суб'єктів, які притягають до відповідальності за порушення вказаного закону. Варто зазначити, що поліцейські входять до обидвох вказаних груп, оскільки є і суб'єктами відповідальності (підпункт «з» пункту 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»), і віднесені до числа спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (абзац 14 частини першої статті 1 Закону України «Про запобігання корупції»). Б.М. Головкін вважає, що суб'єктів запобігання корупції можна поділити на чотири категорії: 1) суб'єкти із загальними повноваженнями у сфері протидії корупції; 2) суб'єкти зі спеціальними повноваженнями у сфері протидії корупції; 3) суб'єкти, що протидіють корупції в межах основних функцій; 4) суб'єкти, що беруть участь у здійсненні заходів запобігання і протидії корупції [17, с. 256]. Приватні особи, як

учасники вказаних правовідносин, можуть виступати в якості викривачів.

Зміст правовідносин – це зафіксовані в нормах права суб'єктивні права (можлива поведінка) та юридичні обов'язки (обов'язкова поведінка) учасників правовідносин. Одним з таких обов'язків у сфері запобігання корупції є дотримання поліцейськими встановлених заборон та обмежень.

Акти реалізації правових норм приймаються суб'єктами запобігання корупції, носять диференційований характер та окреслюють правові форми, методи і засоби реалізації антикорупційної політики держави, зокрема в органах Національної поліції. Антикорупційні програми, які розробляються територіальними органами поліції на підставі «Антикорупційної програми Національної поліції України на 2022-2024 роки» повинні максимально враховувати специфіку діяльності різних служб та підрозділів для покращення ефективності досягнення результатів у сфері запобігання корупції в поліцейському середовищі.

**Висновки.** Підсумовуючи, слід наголосити на тому, що якісне адміністративно-правове регулювання запобігання корупції в органах Національної поліції України має

важливе значення для визначення оптимальних правових форм, методів і засобів реалізації антикорупційної політики в цій сфері.

Незважаючи на значну кількість проведених досліджень стосовно механізму адміністративно-правового регулювання та його елементів, єдиної позиції з цього питання серед науковців так і не вироблено.

Оскільки «запобігання корупції» передбачає вжиття превентивних, попереджувальних заходів і дій, спрямованих на недопущення вчинення корупційних проявів, а «протидія корупції» включає арсенал заходів і дій, що застосовуються для виявлення та розслідування вже вчинених корупційних правопорушень та притягнення винних осіб до передбаченої законом відповідальності, вважаємо, що для чіткості визначення застосовуваних засобів доцільно розмежовувати «механізм адміністративно-правового регулювання запобігання корупції» та «механізм адміністративно-правового регулювання протидії корупції».

#### Список використаних джерел:

1. Коросташова І.М. Механізм адміністративно-правового регулювання як правова категорія та багатоаспектне явище. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. № 1. С. 52-61.
2. Голосніченко І.П. Адміністративне право України (основні категорії і поняття): посібник. Ірпінь. 1998. 108 с.
3. Корсун С.І. Механізм адміністративно-правового регулювання запобігання фінансуванню тероризму. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Юриспруденція». Одеса: МГУ, 2010. С. 116–118.
4. Остапенко О. І. Наукові уявлення про механізм адміністративно-правового регулювання. *Наук. вісн. Львів. держ. ун-ту внутр. справ. Сер. юрид.* 2010. Вип. 2. С. 142–149.
5. Адміністративне право України. Т.1. Загальне адміністративне право: навч. посібник / за ред. проф. В.В. Галуцька. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 272 с.
6. Маслова Я.І. Правове регулювання суспільних відносин в сфері запобігання корупції. *Держава та регіони. Серія: «Право»*. 2021. № 2 (72). С. 169-173.
7. Онищук О.О. Механізм адміністративно-правового запобігання та протидії корупції. *Форум права*. 2010. № 4. С. 686–689.
8. Сірко В.С. Поняття та елементи механізму адміністративно-правового забезпечення волонтерської діяльності в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 4. С. 109-112.

9. Городецька І.А. Механізм адміністративно-правового регулювання охорони, використання і відтворення тваринного світу: теоретичні аспекти. *Публічне право*. 2016. № 3. С. 117-124.
10. Андреев А.В. Механізм правового регулювання суспільних відносин: окремі аспекти щодо визначення поняття та особливостей. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 125-128.
11. Дмитренко О.Д. Особливості протидії корупції в Україні як об'єкту адміністративно-правового регулювання. *Актуальні проблеми правового забезпечення протидії злочинності: тези доп. учасників наук.-практ. семін. (Харків, 14 трав. 2020 р.)*. С. 58-61.
12. Середницька І.А. Механізм адміністративно-правового запобігання та протидії корупції. *Стан та перспективи розвитку адміністративного права України: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 10 листопада 2017 р.)*. Одеса: ОДУВС. 2017. С. 108-111.
13. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. Бусел В.Т. К.: Ірпінь, ВТФ Перун, 2003. 1440 с.
14. Мельник М.І. Протидія корупції: поняття, мета, напрями. *Право України*. 2002. № 4. С. 22-26.
15. Дем'янчук Ю.В. Сучасні адміністративно-правові засоби запобігання та протидії корупції у системі державної служби. *Право та інновації*. 2016. № 4 (16). С. 92-97.
16. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
17. Головкін Б.М. Механізм запобігання корупції. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 4. С. 254-260.

#### References:

1. Korostashova I.M. Mekhanizm administratyvno-pravovoho rehulivannia yak pravova katehoriia ta bahatoaspektne yavyshe. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2019. № 1. S. 52-61.
2. Holosnichenko I.P. Administratyvne pravo Ukrainy (osnovni katehorii i poniattia): posibnyk. Irpin. 1998. 108 s.
3. Korsun S.I. Mekhanizm administratyvno-pravovoho pehyliuvannia zapobihannia finansyvanniu teroryzmu. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriiia "Iupysprudentsiia"*. Odesa: MHU, 2010. S. 116–118.
4. Ostapenko O. I. Naukovi uivlennia pro mekhanizm administratyvno-pravovoho rehulivannia. *Nauk. visn. Lviv. derzh. un-tu vnutr. sprav. Ser. yuryd.* 2010. Vyp. 2. S. 142–149.
5. Administratyvne pravo Ukrainy. T.1. Zahalne administratyvne pravo: navch. posibnyk / za red. prof. V.V. Halunka. Kherson: Hrin D.S., 2015. 272 s.
6. Maslova Ya.I. Pravove rehulivannia suspilnykh vidnosyn v sferi zapobihannia koruptsii. *Derzhava ta rehiony. Seriiia: "Pravo"*. 2021. № 2 (72). S. 169-173.
7. Onyshchuk O.O. Mekhanizm administratyvno-pravovoho zapobihannia ta protydii koruptsii. *Forum prava*. 2010. № 4. S. 686–689.
8. Sirko V.S. Poniattia ta elementy mekhanizmu administratyvno-pravovoho zabezpechennia volonterskoi diialnosti v Ukraini. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2018. № 4. S. 109-112.
9. Horodetska I.A. Mekhanizm administratyvno-pravovoho rehulivannia okhorony, vykorystannia i vidtvorennia tvarynnoho svitu: teoretychni aspekty. *Publichne pravo*. 2016. № 3. S. 117-124.
10. Andreiev A.V. Mekhanizm pravovoho rehulivannia suspilnykh vidnosyn: okremi aspekty shchodo vyznachennia poniattia ta osoblyvosti. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2019. № 6. S. 125-128.
11. Dmytrenko O.D. Osoblyvosti protydii koruptsii v Ukraini yak ob'iektu administratyvno-pravovoho rehulivannia. *Aktualni problemy pravovoho zabezpechennia protydii zlochynnosti: tezy dop. uchasykiv nauk.-prakt. semin. (Kharkiv, 14 trav. 2020 r.)*. S. 58-61.

12. Serednytska I.A. Mekhanizm administratyvno-pravovoho zapobihannia ta protydii koruptsii. *Stan ta perspektyvy rozvytku administratyvnoho prava Ukrainy: Materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Odesa, 10 lystopada 2017 r.). Odesa: ODUVS. 2017. S. 108-111.
13. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / Uklad. i holov. red. Busel V.T. K.: Irpin, VTF Perun, 2003. 1440 s.
14. Melnyk M.I. Protydiia koruptsii: poniattia, meta, napriamy. *Pravo Ukrainy*. 2002. № 4. S. 22-26.
15. Dem'ianchuk Yu.V. Suchasni administratyvno-pravovi zasoby zapobihannia ta protydii koruptsii u systemi derzhavnoi sluzhby. *Pravo ta innovatsii*. 2016. № 4 (16). S. 92-97.
16. Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 r. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
17. Holovkin B.M. Mekhanizm zapobihannia koruptsii. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2018. № 4. S. 254-260.